

УДК [81'373.46:81'373.612.2]:656.2

ЗООСЕМІЗМИ ЯК ЗАСІБ СЕМАНТИЧНОЇ ДЕРИВАЦІЇ В ЗАЛІЗНИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Лагдан С.П., старший викладач

*Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту
імені академіка В. Лазаряна, вул. Лазаряна, 2, м. Дніпропетровськ, Україна*

ya.svit-la-na@yandex.ru

Стаття присвячена проблемі метафоричного термінотворення в залізничній галузі на базі загальноновживаної лексики на позначення назв тварин, птахів, риб, земноводних та частин їхнього

тіла. Встановлено аналогію перенесення, мотиваційні семи та їх місце в структурі загального та спеціального значення. Наведено приклади аналітичних сполук, у яких компоненти-метафори чіткіше виявляють своє значення.

Ключові слова: залізнична термінологія, зоосемізм, метафоричне термінотворення, сема-мотиватор, лексема, вихідне й похідне значення.

ЗООСЕМИЗМЫ КАК СРЕДСТВА СЕМАНТИЧЕСКОЙ ДЕРИВАЦИИ В ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ

Лагдан С.П.

*Днепропетровский национальный университет железнодорожного транспорта
имени академика В. Лазаряна, ул. Лазаряна, 24, г. Днепропетровск, Украина*

Статья посвящена проблеме метафорического терминообразования в железнодорожной отрасли на базе общеупотребительной лексики, обозначающей названия животных, птиц, рыб, земноводных и частей их тела. Установлена аналогия переноса, мотивационные семы и их место в структуре общего и специального значения. Приведены примеры аналитических сочетаний, в которых компоненты-метафоры более четко проявляют свое значение.

Ключевые слова: железнодорожная терминология, зоосемизм, метафорическое терминообразование, сема-мотиватор, лексема, исходное и производное значение.

ZOOSEMISMS A MEANS OF SEMANTIC DERIVATION IN RAILWAY TERMINOLOGY

Lagdan S.P.

*Dnipropetrovsk National University of Railway Transport named after Academician
V. Lazarian, Lazarian str., 2, Dnipropetrovsk, Ukraine*

To create a special name in a particular terminology system people often associate the new object or concept with the most famous culture-specific concept, which is embodied in its language picture of the world as a result of life experience, so the semantic terminology commonly involves concepts including zoosemisms – the names of animals, birds, fish, insects, amphibians, parts of their bodies. It is analyzed the vocabulary of metaphorical transfer process for the creation of the railway industry terms on this group.

Metaphorical terminology is not only lexical-semantic phenomenon, but also the cognitive mechanisms of reflection for scientific picture of the world, specific national sign, a means of communication between the language and the inner world of a person. Therefore, the creation of terms based on metaphors individually multidimensional character, because the imagination of the term creator often associates simultaneously several indicators of well known culture-specific concept with reality created by the scientific world is a form, function, location, structure, and emotional perception, association.

Analogy, similarity is the basis of a common semantic feature of the meanings general usage terminology and concepts. It reflects the complex thought creation process of term formation, but the process itself is a reflection of the principle of metaphoric naming. The common semantic feature is the seme-motivator that in general and terminology structure may be core value, differential or implicit (hidden).

The group of zoosemisms in railway terminology includes the following lexical items to describe animals, birds, insects, amphibians, like a worm, caterpillar, dog, winch, bull, crab, snake, goats, ticks, snake. For example: self-stopping worm, caterpillar crane, latch automatic coupler of wagon, gantry, and clip on chuck of load-transfer device. Lexical items such as winch, snake, bulls associated with one-word terms homonymous relations, but some of them still retain similar features. For example, bulls (male cows) and bulls (bridge support). Motivational basis for transfer is obvious, though due to extra linguistic factors, including emotional perception and associative concepts of strength and endurance.

In the railway field the terminology is represented with the following metaphoric naming of parts of the animal's body: head, tail, paw, wing, mustache, jaw, claw horn. For example: the head and tail of the train, gripping with claws for industrial packaging, wing of pilot-engine, counter rail of turnout, grapple fork of load-transfer device, double hook of sling dog of crane, working grape jaw.

Metaphorical transfer on the base of zoosemisms in railway terminology is from specific to the particular (animal or part of its body – detail, device, machinery, and tools). The initial meaning acquires transformation in special values often in form and function. Brought to metaphorical naming zoosemisms prove both challenging and bright, individual associative process understanding and emotional perceptions of the natural world and the world of technology. The seme-motivators occupy mainly the differential position in the initial values of zoosemisms and terminology meaning. The greatest productivity of term formation is characterized by the following zoosemisms worm, caterpillar, jaw, tail, paw, and wing.

Thus, the semantic derivation, although not prevalent way of term formation, still has wide spread, as the metaphorical terms, as a rule, tend to be concise in terms of expression and easily understandable, accessible in terms of content.

Key words: railway terminology, zoosemism, metaphorical term formation, seme-motivator, lexical item, raw value and derived meaning.

Для впорядкування галузевих терміносистем, стандартизації терміноодиниць важливим є з'ясування їхнього походження, особливостей перекладу, словотвору тощо. Серед наукових розвідок із проблем термінології дослідження процесів метафоричної номінації відображають не лише мовні, а й позамовні чинники наукового досягнення дійсності. Створюючи спеціальну назву в окремій терміносистемі, людина часто асоціює новий предмет чи поняття з найбільш відомими та поширеними реаліями, закріпленими в її мовній картині світу внаслідок життєвого досвіду, тому до семантичного термінотворення залучає загальноновживані поняття, зокрема й зоосемізми – найменування тварин, птахів, риб, комах, земноводних, частин їхнього тіла.

Системного аналізу метафоричного творення залізничних термінів у мовознавстві не проводилось. Окремим аспектам терміна-метафори залізничної галузі присвячені праці О. П. Мосьпан (дослідження метафоричних компонентів у складі аналітичних номінацій [7]) та Л. А. Чернишової (з'ясування національних особливостей пізнання і їх відображення в російській та англійській термінології залізничного транспорту [12]). Метафору у складі технічної термінології досліджували І. Р. Процик [9] та О. М. Кримець [5, 6].

Зважаючи на це, метою нашої статті є аналіз основних механізмів метафоричної номінації під час утворення термінів залізничної галузі. Предметом дослідження стала група загальноновживаних слів на позначення реалій світу природи – зоосемізми, що під час перенесення значень трансформувалися в терміни. За джерела добору фактичного матеріалу взято перекладні словники галузевих термінів [2; 10] та підручник із загального курсу залізниць [4].

Завданнями дослідження є з'ясування семантичного складу початкового слова й метафоризованого терміна, виокремлення семи-мотиватора та її місця в структурі значень, встановлення видів аналогій для метафоричного перенесення, виявлення сполучуваності зоометафор в аналітичних термінах, де вони найкраще виявляють своє значення.

Метафоричне термінотворення є не лише лексико-семантичним явищем, але й когнітивним механізмом відображення наукової картини світу, специфічним національним знаком, засобом зв'язку між мовою і внутрішнім світом людини. Адже, за В. А. Татаріновим, «процес номінації в кожному окремому випадку відбувається стихійно і залежить лише від волі творця терміна» [11, с. 215], а «загальна картина цих суб'єктивних спрямованостей творця терміна й дає нам його внутрішню форму, тобто картину того, яким автор бачить тільки що створене поняття» [11, с. 209].

На індивідуальному, багатоаспектному характері метафоричного термінотворення акцентувала увагу й Л. М. Алексеева, зазначаючи: «З одного боку, подібність забезпечує об'єктивність, точність наукового тексту в цілому й надійність дефініції утворюваного терміна зокрема. З іншого боку, процес утворення подібності ґрунтується на прихованих, потенційних знаннях комунікантів, тому викликає в процесі термінотворчості певну силу уяви...» [1, с. 152].

Як відомо, в основі метафоризації лежить подібність, аналогія. У мовознавстві традиційно виокремлюють такі види аналогій: за формальною подібністю, за функціональною схожістю, за зовнішніми та функціональними ознаками. Окрім означених, В. М. Прохорова виокремлює також аналогії за подібністю форми й місця розташування, за подібністю структури, будови, консистенції, за подібністю емоційних вражень, за

подібністю форми, місця розташування, функцій та емоційних вражень (асоціативні перенесення) [8, с. 45–47]. Цілком очевидно, що для складного процесу метафоричної трансформації уява термінотворця асоціює одночасно декілька ознак добре відомої реальності зі створюваною реальністю наукового світу.

Аналогія, подібність є основою спільної ознаки, спільної семантичної риси в значеннях загальноновживаного й термінологічного поняття. Вона відображає складний мислетворчий процес термінотворення, а сам процес є відображенням принципу метафоричної номінації. Як зазначає О. М. Кримець, «сема-мотиватор, що є головною ідеєю, основою метафори, у структурі початкового та похідного значень може займати різне місце. У результаті певних перетворень сема-мотиватор, яка є ядерною в структурі вихідного значення, може ставати диференційною або імпліцитною в структурній організації сем похідного значення» [6, с. 24].

Групу зоосемізмів у залізничній термінології складають такі лексеми на позначення тварин, птахів, комах, земноводних, як *черв'як*, *гусениця*, *собачка*, *лебідка*, *бики*, *краб*, *полоз*, *козли*, *кліщі*, *змія*. Лексема *черв'як* у загальному вжитку має значення «Безхребетна тварина, яка пересувається, вигинаючи своє м'яке видовжене тіло. ***Дощовий черв'як* – кільцевий черв'як, що живе у ґрунті і після дощу... часто виповзає на поверхню» [3, с. 1598]. Як назва технічної деталі *черв'як* позначає «зубчасте колесо у вигляді гвинта для передачі руху в деяких механізмах» [там само]. Метафоричне перетворення відбулося на основі складного асоціативного уявлення про спосіб руху й форму, що набувається під час нього, сема-мотиватор «крутитися по колу» є диференційною у структурі й вихідного, і похідного значень. Термін *черв'як* вживається і як однослівне утворення, і входить до складу терміносполук *самогальмівний черв'як*, *піднімальний черв'як*, проте частіше в похідній прикметниковій формі уточнює значення таких технічних пристроїв: *черв'ячне зачеплення*, *черв'ячне колесо*, *черв'ячний механізм*, *черв'ячна помпа*, *черв'ячний привід*, *черв'ячний редуктор*, *черв'ячна шестірня*, *черв'ячна передача*.

Зоосемізм *гусениця* позначає «видовжену личинку метелика з кількома парами ніг і гризучим ротовим апаратом» [3, с. 267], а в терміні – «широкий ланцюг, що накладається на колеса трактора, танка і т. ін. для підвищення прохідності машини» [там само]. Як і в попередньому випадку, метафоричне значення виникло внаслідок подібності за формою і способом руху, а мотиваційною основою стали семи «видовженість» і «велика кількість ланок», перша з яких є диференційною в структурі значення вихідного зоосемізму й імпліцитною в семній структурі терміна, а друга має імпліцитний характер у структурній організації обох значень. Термін-метафора *гусениця* є компонентом терміносполук *гусениця трактора*, *трактори на гусеницях*, *тягачі на гусеницях*, *гусениці крана*. Більшою частотністю вживання й сполучуваністю характеризується дериват-прикметник: *ланка гусенична*, *гусеничний (стріловий, дизельний) кран*, *гусеничний ланцюг*, *гусеничний (одноковшовий) навантажувач*, *екскаватор гусеничний*, *гусеничний візок розвантажувальної машини*, *гусеничні машини*. А в синтаксичних конструкціях *гусеничний хід*, *крани на гусеничному ході*, *самохідна машина на гусеничному ході* особливо яскраво простежується мисленнєва асоціативна діяльність і проведена аналогія за способом руху першотворця терміна.

Лексема *собачка* як «пристрій у машинах, механізмах, який перешкоджає зворотному рухові зубчастого колеса» [3, с. 1352], є метафоризованим похідним від зоосемізму *собака* – «свійська тварина родини собачих, яку використовують для охорони, на полюванні і т. ін.» [там само]. Суфікс *-к(а)* зберігає конотативне значення зменшеності, вказуючи на дрібну деталь. Перенесення відбулося за функціональними ознаками, мотиваційна основа – сема «охороняти» – є диференційною в семантичних структурах обох лексем. У залізничній галузі із цим компонентом зафіксовані сполуки *собачка замка автотягачного пристрою вагона*, *собачка рейкового домкрата*.

Зоосемізм *краб* у підручнику із загального курсу залізниць не є метафоризованим терміном, бо має виразні ознаки порівняння: «...рейки кріпляться до шпал... двома закладними болтами, на яких кріпляться пруткові типу „краб” або плоскі пружинні клеми...» [4, ч. I, с. 120].

Особливістю метафоричних терміноутворень від деяких зоосемізмів є використання множинних форм, на що вказує і В.М. Прохорова: «Фактором, що сприяє семантичній деривації іменників, є також лексикалізація форм множини» [8, с. 102]. Лексикалізовані форми множини *козли* і *кліщі* відрізняються від форм множини зоосемізмів *козел* – *козли*, *кліщ* – *кліщі* зміною місця наголосу. Множинна форма *козли* (*козла*) у значеннях «колода на чотирьох похилих ніжках, що використовується в парі з іншою як підставка для чогонебудь», та «підставка для різання дров, що складається зі збитих навхрест жердин, з'єднаних поперечкою» [3, с. 552], є метафоричними утвореннями від зоосемізму *козел* за особливістю будови та кількісним складом частин. Залізничний же термін *козли*, що позначає «високі опори крана, які на ходових візках рухаються по рейках» [4, ч. I, с. 427], виник унаслідок спеціалізації значень множинної форми за допомогою включення до його семантики додаткових сем і метонічного зрушення з назви предмета на назву його частини. Мотиваційна база – семи «опора» та «чотири», перша з яких є ядерною в терміні та одному зі значень множинної форми, а друга має диференційний характер у вихідному й імпліцитний у похідному значенні. Термін *козли* на позначення опор залізничного крана став і видовою характеристикою останнього в похідній прикметниковій формі *козловий кран*.

Зоосемізм *кліщ* у значенні «маленька членистонога тварина з класу павукоподібних...» [3, с. 546] на основі аналогії за структурними й функціональними ознаками зазнав метафоричної трансформації у лексикалізованій множинній формі *кліщі* – «металевий інструмент у вигляді щипців із загнутими всередину кінцями для захоплювання, тримання тощо розпеченого металу й т. ін.» [3, с. 547]. Основа мотивації – сема «захоплювати», що є диференційною в похідному значенні й імпліцитною в початковому. Для характеристики властивостей вантажних пристроїв у залізничній галузі лексема *кліщі* вживається в похідній прикметниковій формі, наприклад: *кліщові захоплювачі навантажувачів*, *грейферний кліщовий захоплювач*, *траверса з кліщовими захоплювачами*, *захоплювач важільно-кліщовий*. Вихідна ознака здатності захоплювати й утримувати відображена і в морфолого-синтаксичних формах *вагонний сповільнювач кліщоподібно-ваговий*, *сповільнювач кліщоподібно-натискний*, *сповільнювач кліщоподібно-натискний піднімальний*.

Лексикалізована множинна форма *бики* на позначення «масивних проміжних бетонованих або кам'яних опор, на яких тримається міст» [3, с. 77], за словником, є омонімом до форми множини зоосемізму *бик* – «1. Велика свійська рогата тварина; самець корів. // Самець деяких порід диких рогатих тварин. 2. Назва робочої тварини; віл» [там само]. Проте «терміни-омоніми можуть з'являтися також у результаті втрати семантичного зв'язку між початковим, первинним, та вивідним, вторинним, значеннями, що виникає на основі метафоричного або метонічного перенесення найменування» [5, с. 7]. Та й мотиваційна база для такого перенесення, хоча й обумовлена екстралінгвістичними чинниками, зокрема емоційним сприйняттям та асоціативним уявленням сили й витривалості, тут очевидна. Інша справа з омонімами *лебідка*¹ (самка лебедя) й *лебідка*² («машина, пристрій для підймання і переміщення вантажів» [3, с. 608]), у яких мотиваційні ознаки відсутні і на семантичному, і на психологічному рівні.

Лексеми *полоз*² («неотруйна змія родини вужів» [3, с. 1037]) та *полоз*¹ («одна з двох нижніх частин саней у вигляді загнутої спереду дерев'яної або металевої пластини, що поверхнею ковзає по снігу» [там само]), за словником, пов'язані омонімічними відношеннями, проте ще не повністю втратили глибинного семантичного зв'язку за

видовженістю форми. А термін *полоз*, зафіксований у сполуках *полоз струмоприймача електровоза, струмоприймач з одним полозком, струмоприймач з двома полозками, ковзання полоза по контактному проводі*, утворився шляхом спеціалізації вихідного поняття *полоз*¹ й позначає «ковзкий брус, який використовується для переміщення предметів великої ваги, спускання суден на воду і т. ін.» [там само]. Спільна сема «ковзати» є периферійною у вихідному й похідному поняттях.

Зоосемізм *змія* («плазун з видовженим тілом, укритим лускою» [3, с. 467]) увійшов до складу залізничної термінології в суфіксальних дериватах *змійовик нагрівальний, змійовиковий підігрівач* і позначає «зігнуту у вигляді спіралі трубу, признач. для поверхневого теплообміну» [3, с. 466]. Метафоризація відбулася на підставі аналогії за формою, мотиваційна сема «спіраль» має диференційний характер у похідному й імпліцитний у вихідному значеннях.

Широким діапазоном представлені в залізничній галузі термінологічні одиниці з такими метафоризованими компонентами – найменуваннями частин тіла тварин: *голова, хвіст, лапа, крило, вус, щелепа, кіготь, ріг*. Лексеми *голова* й *щелепа* можуть позначати й частини тіла людини, проте на користь їх віднесення до зоосемічної лексики в окремих сполуках свідчить, наприклад, антонімічна пара *голова поїзда – хвіст поїзда* (як частини однієї істоти / предмета) та врахування ширших функціонально-силових характеристик щелепи тварини порівняно зі щелепою людини, необхідних як технічні властивості механізмів. Перенесення в термінах *голова і хвіст поїзда* відбулося за місцем розташування, мотиваційна основа – семи «передня частина» й «задня частина» – є ядреними у структурі похідних значень, а в загальновживаних значеннях перша сема є прихованою, а друга займає стрижневу позицію. Із лексемою *голова* зафіксована також сполука *вантажні поїзди з одним локомотивом у голові*. Означені терміни в ускладнених суфіксацією прикметникових дериватах входять до складу таких аналітичних термінів: *головні і хвостові вагони, хвостовий сигнал, хвостовий сигнальний прилад*. А термін *хвіст* і його суфіксальні форми *хвостовий* і *хвостовик* («загальна назва спеціальних кінців у деяких деталях машин, інструментах, що служать для закріплення або зчеплення їх з іншими деталями чи механізмами» [3, с. 1559]) позначають також окремі деталі пристроїв: *хвіст хрестовини, гак хвостовий, хвостовик вала, хвостовик автотягача, торець хвостовика, хвостовик для встановлення антивібратора*.

Формальні й функціональні ознаки стали основою аналогії між загальним значенням слова *лапа* («стопа, нога тварини, птаха і т. ін.» [3, с. 606]) й спеціального терміна («Інструмент, пристрій, вигнутий, розплющений кінець якого служить для підтримування, зачеплювання чого-небудь або натискування на щось. // Пристрій для надання стійкості або для прикріплення до чого-небудь якоїсь машини і т. ін.» [там само]). Семи-мотиватори «вигнутий кінець» і «підтримування» є диференційними в значеннях терміна й імпліцитними в загальному значенні. Спеціальні значення чітко простежуються в таких сполуках: *лапа золотника, лапа кріплення, захоплювач з лапами для промислової тари, лапи захоплювача, спрямовуючі лапи спредера, навантажувальна машина з підгрібаючими лапами, живильник з підгрібаючими лапами, підгрібаючі лапи живильних пристроїв, лапа підкладки рейки*.

За формою, місцем розташування й способом дії відбулося перенесення в терміні *крило* («обертальна лопать турбіни, колеса пароплава тощо» [3, с. 587]) від загальновживаного слова *крило* – «літальний орган птахів, комах та деяких ссавців (напр., кажанів)» [там само]. Основою мотивації є ядрена в значенні терміна сема «широка пласка частина», яка у структурі вихідного значення має імпліцитний характер. Спеціальне значення виявляється в сполучі *крило снігоочисника*, колійних знаках для снігоочисників «*Підняти ніж, закрити крила*», «*Опустити ніж, відкрити крила*», «*Підготуватися до підняття ножа та закриття крил*», а також у похідних дериватах-прикметниках терміносполук

крильчастий вентилятор, крильчастий водомір, крильчасте колесо, крильчастий стрижень, семафор двокрилий, семафор однокрилий.

В ускладнених дериваційними компонентами формах уживаються в залізничних термінах такі назви частин тіла тварин, як *вус, кіготь* і *ріг*. Термін *вусовик* (*вусовик стрілочного переводу, вусовик тупої хрестовини*), що позначає загнуті кінці двох рейкових ниток у місці їх перетину [4, ч. I, с. 133], є суфіксальним дериватом лексеми *вуса* (*вуси*) – «тонкі відростки по боках рота деяких риб (напр. сома) і рака» [3, с. 212]. Метафоричне перенесення стало можливим на основі аналогії за зовнішнім виглядом, сема-мотиватор «бокова видовжена частина» є ядерною в семантичній структурі вихідної й похідної лексем.

Прикметниковий дериват *кігтевий* в аналітичному терміні *кігтевий захоплювач навантажувача* виник унаслідок метафоричної трансформації за формою від лексеми *кіготь* («гостре загнуте рогове утворення на кінцях пальців багатьох птахів і тварин; пазур» [3, с. 539]) на основі семи-мотиватора «загнутий кінець», що є стрижневою в обох значеннях. Лексема *ріг* («на голові деяких ссавців – твердий кістковий нарост, що звужується до кінця» [3, с. 1225]) у складі залізничних термінів має похідні форми, утворені суфіксальним способом та основоскладанням: *духовий ріжок* («духовий музичний або сигнальний інструмент у вигляді труби з розширеним кінцем» [там само]), *однорогі / дворогі гаки вантажозахоплювальних пристроїв кранів*. Аналогія перенесення – зовнішня форма, мотиваційна база – семи «сигнальний інструмент», «загнутий кінець», які є ядерними в значеннях термінів. У вихідному значенні перша сема є імпліцитною, а друга диференційною.

А найширший спектр використання й утворення дериваційних форм має лексема *щелепа* у спеціальному значенні «деталь машини, механізму, інструмента тощо, призначена для закріплювання, захоплювання або подрібнювання чого-небудь» [3, с. 1638], що виникло на основі подібності за формою й функціями. Мотиваційна сема «захоплювати» є диференційною в похідному й імпліцитною у вихідному значенні. Означеною лексемою називають деталі таких пристроїв: *щелепи протиугінних захоплювачів кранів, робочі щелепи грейфера, грейфер з вібраційними щелепами, щелепи рами візка вагона*. Дериваційні форми на основі суфіксації, префіксації й основоскладання є компонентами таких аналітичних сполук: *дво- і багатощелепні грейфери, буксові вузли щелепні і безщелепні, безщелепна букса, безщелепний візок, тривісний щелепний візок, буксовий вузол безщелепного типу, схема сполучення рами візка з колісними парами пружнощелепна без балансірів, пружнощелепна балансірна, безщелепна, поводково-безщелепна, важільно-безщелепна*.

Проведений аналіз дає можливість зробити такі висновки: 1) метафоричне перенесення досліджуваної групи лексики відбувається від конкретного до конкретного (тварина чи частина її тіла – деталь, пристрій, механізм, інструмент); 2) початкові значення набувають трансформації в спеціальних значеннях найчастіше за формою та функціями; 3) виокремлені семи-мотиватори часто займають диференційну позицію у структурі значень; 4) залучені до метафоричної номінації зоосемізми засвідчують складний і водночас яскравий індивідуальний процес асоціативного уявлення й емоційного сприйняття людиною світу природи і світу техніки; 5) найбільшою продуктивністю термінотворення характеризуються зоосемізми *черв'як, гусениця, щелепа, хвіст, лапа, крило*.

Отже, семантична деривація, хоча і не є превалюючим способом термінотворення, усе ж має значне поширення, оскільки метафоричні терміни зазвичай є стислими в плані вираження й легкозрозумілими, доступними в плані змісту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеева Л. М. Термин и метафора / Л. М. Алексеева. – Пермь : Изд-во Перм. ун-та, 1998. – 250 с.
2. Ватуля Л.П. Російсько-український словник залізничних термінів / [Л. П. Ватуля, В. С. Фоменко; за ред. Ю. В. Соболева]. – 2-ге вид., випр. і доповн. – К. : Транспорт України, 2000. – 484 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел]. – К.; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. – 1736 с.
4. Корнійчук М.П. Технологія галузі і технічні засоби залізничного транспорту : у 2-х ч. : підручн. / М. П. Корнійчук, Н. В. Липовець, Д. О. Шамрай. – К. : Дельта, 2006.
Ч. 1 (розділи 1-6). – 2006. – 500 с.
Ч. 2 (розділи 7-14). – 2007. – 424 с.
5. Кринець О. Метафора й метонімія як чинники творення й розвитку української технічної термінології : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Оксана Михайлівна Кринець. – Харків, 2010. – 19 с.
6. Кринець О. Метафора й метонімія як чинники творення й розвитку української технічної термінології / О. Кринець // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». – 2010. – № 675. – С. 23-27.
7. Мосьпан Е. П. Метафорическая номинация в железнодорожной терминологии (на материале двукомпонентных номинаций) / Е. П. Мосьпан // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. – № 1021. – Серія : Філологія. – Вип. 66. – С. 263–267.
8. Прохорова В. Н. Русская терминология (лексико-семантическое образование) / В. Н. Прохорова. – М. : Филологический факультет, 1996. – 125 с.
9. Процик І. Р. Українська фізична термінологія другої половини XIX – першої третини XX століття : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Ірина Романівна Процик. – Львів 1999. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://library.nuft.edu.ua/ebook/file/10.02.01%2520Protsyk.pdf>.
10. Російсько-український термінологічний словник : Вагони та вагонне господарство. Локомотиви / [Укл. : Б. Є. Боднар, О. О. Бочарова, В. В. Колбун]. – Д. : Вид-во Дніпропетр. нац. ун-ту залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна, 2005. – 163 с.
11. Татаринев В. А. Теория терминоведения : в 3 т. – Т. 1 : Теория термина : история и современное состояние / В. А. Татаринев. – М. : Московский Лицей, 1996. – 311 с.
12. Чернышова Л. А. Антропологические аспекты современной отраслевой терминологии (на материале терминологии железнодорожного транспорта) : автореф. дисс. на соиск. уч. степ. докт. филол. наук : спец. 10.02.20 «Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание» / Лариса Анатольевна Чернышова. – М., 2011. – 42 с.

REFERENCES

1. Alekseeva, L. M. (1998), Termin i metafora [Term and metaphor], Izdatelstvo Permskogo universiteta, Perm, Russia, 250 p.

2. Vatulia, L. P. and Fomenko, V. S., edited by Sobolev, Yu. V. (2000), *Rosiisko-ukrainskyi slovnyk zaliznychnykh terminiv* [Russian-Ukrainian Dictionary of Railway Terms], Transport Ukrainy, Kyiv, Ukraine, 484 p.
3. Busel, V. T. (2009), *Velykyi tлумachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy* [Big Defining Dictionary of Modern Ukrainian Language], VTF “Perun”, Kyiv, Irpin, Ukraine, 1736 p.
4. Korniiichuk, M.P., Lypovets, N.V. and Shamrai, D.O., *Tekhnolohiia haluzi i tekhnichni zasoby zaliznychnoho transportu* [The technology brunch office and technical means of railway transport], Textbook, (2006), part 1, 500 p., (2007), part 2, 424 p., Delta, Kyiv, Ukraine.
5. Krymets, O. (2010), *Metafora i metonimiia yak chynnyky tvorennia i rozvytku ukrainskoi tekhnichnoi terminolohii* [Metaphor and Metonymy as Factors of the Education and Development of the Ukrainian Technical Terminology], Thesis abstract for Cand. Sc. (Philology): specialty 10.02.01 “Ukrainian language”, Kharkiv, Ukraine, 19 p.
6. Krymets, O. (2010), *Metafora i metonimiia yak chynnyky tvorennia i rozvytku ukrainskoi tekhnichnoi terminolohii* [Metaphor and Metonymy as Factors of the Education and Development of the Ukrainian Technical Terminology], *Visnyk natsionalnoho universytetu “Ivivska politekhnika”*, seriiia “Problemy ukrainskoi terminolohii”, no. 675, pp. 23–27.
7. Mospan, Ye. P. (2012), *Metaforicheskaia nominatsiia v zheleznodorozhnoi terminologii (na materiale dvukomponentnykh nominatsii)* [The metaphorical naming unit in railway terminology (based on two-component naming units)], *Visnyk kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina*, seriiia “Filolohiia”, no. 1021, Iss. 66, pp. 263–267.
8. Prokhorova, V. N. (1996), *Russkaia terminologiia (leksiko-semanticheskoye obrazovaniye)* [Russian terminology (lexical-semantic formation)], *Filologicheskiiy fakultet*, Moscow, Russia, 125 p.
9. Protsyk I. R. (1999), *Ukrainska fizychna terminolohiia druhoi polovyny XIX–pershei tretyny XX stolittia* [The Ukrainian physical terminology of the second half of XIX–the first third of the XX century], Thesis abstract for obtaining Cand. Sc. (Philology): specialty 10.02.01 “Ukrainian language”, Lviv, Ukraine, available at : <http://library.nuft.edu.ua/ebook/file/10.02.01%2520Protsyk.pdf> (access September 11, 2014).
10. Bodnar, B. Ye., Bocharova, O. O. and Kolbun V. V. (2005), *Rosiisko-ukrainskyi terminolohichnyi slovnyk : Vahony ta vahonne hospodarstvo. Lokomotyvy* [Russian-Ukrainian Terminological Dictionary: Cars and carriage facilities. Locomotives], *Vydavnytstvo dniproetrovskoho natsionalnoho universytetu zaliznychnoho transportu imeni akademika V. Lazariana*, Dnipropetrovsk, Ukraine, 163 p.
11. Tatarinov, V. A. (1996), *Teoriia terminovedeniia*, [The theory of terminology studies], in 3d volumes, Volume 1 “Theory of the term: history and current status”, *Moskovskiy litsey*, Moscow, Russia, 311 p.
12. Chernyshova, L. A. (2011), *Antropoligvisticheskie aspekty sovremennoi otraslevoi terminologii (na materiale terminologii zheleznodorozhnogo transporta)* [The anthropolinguistic aspects of the modern branch terminology (on the material of railway transport terminology)], Thesis abstract for obtaining Doctor of Philology: specialty 10.02.20 “Comparative-historical, typological and comparative linguistics”, Moscow, Russia, 42 p.